

Steinerskoleforbundet

Prof. Dahlsgt.30, 0260 OSLO. Tlf. 22542540, fax: 22542541, e-post: forbundet@steinerskolen.no Org.nr: 979273789

DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT
POSTBOKS 8119
0032 Oslo

Deres ref: 201005135 - SRM

Oslo, 10.januar 2011

Høringsuttalelse til forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov - Kompetanseregler m.m.

Steinerskoleforbundet oversender herved følgende høringsuttalelse til departementets høringsnotat av 19.10.2010. Hovedsakelig angår høringsuttalelsen notatets pkt 2 om lovfestede kompetansekrav til undervisning. Vi har også en kort bemerkning til notatets pkt 4 om rett til utvidet opplæringsstid i private videregående skoler.

A. Bemerkninger til forslaget om skjerpede krav til formell kompetanse i norsk/samisk, matematikk og engelsk.

- 1. Ja til styrket faglig kompetanse.** Vi er helt på linje med høringsforslaget i at det har en selvstendig og positiv verdi med styrket faglig kompetanse i grunnskolen. At læreren ikke bare har et solid faglig ståsted når han/hun begynner som lærer, men også kontinuerlig videreutvikler og oppdaterer seg faglig er etter vårt syn en nødvendig betingelse for en forsvarlig undervisning – på alle trinn og i samtlige fag. Den faglige kompetanse skaper trygghet hos elev og lærer og er således en viktig, ja *nødvendig* bestanddel av en fruktbar pedagogisk situasjon.
- 2. Andre tiltak minst like viktige.** Vi mener det er en svakhet ved høringsnotatet at det ikke drøfter flere tiltak for å forsterke kvaliteten i skolen. Ettersom norsk skole i minst en generasjon fremover risikerer å bli bemannet med (minst) to slags lærerkompetanser, med de mange problemer dette kommer til å skape, synes det mest naturlige skape en optimal overgangsordning der det høstes solide erfaringer med en bred meny av ulike tiltak, der f.eks videreutdanning og praksisforskning fremstår som minst like viktig for kvalitetsforbedring som den foreslåtte kobling mellom undervisning og formell kompetanse.
- 3. Dagens lovgivning.** *Tilstrekkelig* eller *forsvarlig* kompetanse vil først den lærer ha som forener faglig og pedagogisk kompetanse. Dette samsvarer fullt ut med dagens § 10-1 i Opplæringslova og § 4-2 i Privatskolelova.
Når f.eks Steinerskolene har “anerkjent pedagogisk retning” som sitt godkjenningssgrunnlag, betyr det at progresjonen til fagets kunnskaper og ferdigheter er en annen, at det faglige innhold er bredere og de pedagogiske metoder på mange

punkter annerledes. En avspeiling av dette faktum finnes i Privatskolelovas §4-2 der det heter:

“Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skole som er godkjend som anerkjend pedagogisk retning, kan departementet også godkjenne alternative kompetansekrav til dei som følger av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift.”

4. **RSH's lærerutdanning skal være jevngod.** Steinerskoleforbundet merker seg at høringsnotatet ikke foreslår noen endring i Pr.sk.l. § 4-2 og ønsker å betone at lærerutdannelsen ved Rudolf Steinerhøyskolen (RSH) også vil bli videreutviklet i takt med økede krav faglige og fagdidaktiske behov i norsk skole generelt, men selvsagt ut fra steinerpedagogisk relevanse.

5. **Skoleeieres behov.** I høringsnotatets kap.2.4.4 heter det:

For å kunne fravike kravet for kompetanse ved undervisning, må det, som ved unntaket for små ungdomsskoler, gjøres en konkret vurdering av at dette er nødvendig. Dersom forutsetningene er oppfylt, gis skoleeier anledning til å fatte en beslutning om at enkeltlærere uten å oppfylle kompetansekravene kan undervise i de enkelte fag. Skoleeier vil være forpliktet til å vurdere situasjonen på nytt minst en gang i året.

Vi har følgende kommentar:

Helt avgjørende her er at den konkrete vurderingen kan gjøres så fri som mulig, og ikke ensidig knyttet opp til formelle studiepoeng. Hvis ikke fører lovforslaget til en svært uheldig innsnevring av skoleeiers muligheter til å ansette den best kvalifiserte, totalt sett. Vi har spesielt i tankene søkere som har sin fagkompetanse fra andre utdannelse enn de som gir studiepoeng og som kan dokumentere at de også har formell eller reell pedagogisk kompetanse. Noe av det aller viktigste vil her være at de kan ta med seg yrkes- eller livserfaringer fra ulike samfunnsområder inn i skolesamfunnet og berike det på denne måten. Det kan eksempelvis dreie seg om oversettere, forfattere, litteraturvitere, translatører, ingeniører, arkitekter eller IKT-utdannede osv.som har omskolert seg til å bli pedagoger. Spesielt i Steinerskolene har vi erfaring for at lærerstaben trenger et innslag av *annen* fag- og yrkeskompetanse enn ren lærerutdanning. Da kan det handle om å bedømme en søkers samlede og reelle kvalifikasjoner ut fra en helhetlig vurdering. Her er det enkelt sagt viktig at skoleeier ikke innskrenkes i sine muligheter til å ansette den best kvalifiserte.

6. **Om den gode lærer.** Steinerskoleforbundet har i denne forbindelse merket seg at nyere forskning ikke overbevisende knytter direkte sammen gode faglige resultater og formelle kvalifikasjoner. Nedenstående er blitt sitert og kommentert i pressen i den senere tid.

“Andel lærere med godkjent lærerutdanning har positiv effekt på prestasjoner på 5.trinn, mens effekten er negativ i ungdomsskolen. Med utgangspunkt i en forventning om at andelen lærere med godkjent lærerutdanning må betraktes som en ressursindikator på skolenivå, synes resultatene å gå i motsatt retning av det man skulle forvente. En rett frem tolkning av den negative effekten på 10.trinn vil være at godkjent lærerutdanning ikke representerer et kvalitetsstempel i forhold til andre utdanninger, eller mangel på utdanning. En slik tolkning kan ikke avvises. Ungdomsskolelærere uten

godkjent lærerutdanning kan ha solid fagutdanning fra for eksempel et universitet.”
(NIFUSTEP rapport nr 34/2010 “De gamle er eldst?” s. 196)

Steinerskoleforbundet tolker ikke dette som en dom over lærerutdannelsen, men som en påminnelse om lærerprofesjonens komplekse vesen, noe som kommer klart til uttrykk i et innlegg i Dagsavisen 4.12.2010 fra Utdanningsforbundets nestleder Haldis Holst:

“Jeg finner også grunn til å trekke fram den undersøkelsen som ble gjennomført av Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning i 2008, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Etter å ha gjennomgått 6000 vitenskapelige studier av disse spørsmålene konkluderte de danske forskerne med at tre kompetanser er sentrale for å gi gode lærere: skolefaglig og didaktisk kompetanse (lærerne må kunne de fagene de underviser i og de må kunne undervise), kompetanse i klasseledelse (de må kunne lede læringsarbeidet og være tydelige ledere av klassens arbeid), og relasjonskompetanse (de må ha gode relasjoner til hver enkelt av de elevene de har ansvar for).”

7. **Konklusjon.** Det er vanskelig å ønske seg en bedre illustrasjon av vårt hovedpoeng. Den gode lærer må utvikle alle de tre (fire) kompetansene som det her henvises til. Dersom kvaliteten i norsk skole skal heves, må det overordnede **være at skolene får stor frihet i å ansette den de betrakter som best kvalifisert.** Hvis loven pålegger ansettende myndighet slavisk å rangere søkere etter studiepoengs-“tabellen” kan man forutse at fremtidens lærerstab i norsk skole vil bli altfor ensidig sammensatt. (jfr pkt. 5 ovenfor) En god lærerutdanning er etter vårt syn utmerket og på alle måter ønskelig (jfr pkt 1). Men all erfaring viser at svært mange gode lærere har solide og mer enn tilstrekkelige faglige forutsetninger som er ervervet på andre måter.

B. Bemerkninger til høringsnotatets pkt 4-5.

Departementet skriver her: *Forslaget innebærer at elever som tar ut et fjerde og/eller femte år i en privat videregående skole, vil utløse statstilskudd etter vanlige satser for private videregående skoler.*

Den understrekede formulering kan etter Steinerskoleforbundets mening misforstås. Statstilskuddet for elever som tar ut et 4. og et 5.år skal uten tvil ha tilskudd som den skole normalt har som eleven er elev ved. Dette kan som kjent variere, og formuleringen som er brukt gir ikke uten videre klarhet. Siden saken bl.a. kom opp for elever ved de helsepedagogiske Steinerskolene, som har sitt tilskudd etter § 9A-3 i forskrift til Privatskolelovene, burde etter vårt skjønn formuleringen være så presis at den ikke kan misforstås.

Vennlig hilsen

Cathrine Nordlie
Daglig leder/forbundssekretær